

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2024. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.66>

УДК 3.657

Н. І. Коваль,

к. е. н., доцент кафедри обліку і оподаткування, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2877-4302>

С. А. Слободянюк,

аспірант спеціальності облік і оподаткування, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-6186-2599>

О. С. Якубишин,

аспірант спеціальності облік і оподаткування, Вінницький національний аграрний університет, м. Вінниця, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-6802-8575>

РОЛЬ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

N. Koval,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, Ukraine

S. Slobodianiuk,

Postgraduate student specialty Accounting and taxation, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, Ukraine

O. Yakubyshyn,

Postgraduate student specialty Accounting and taxation, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, Ukraine

THE ROLE OF ACCOUNTING POLICY IN THE ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM IN MODERN CONDITIONS

В результаті проведеного дослідження визначено найважливіший інструмент управління на підприємстві, а саме: облікову політику. Досліджено, що передумовою розроблення ефективної облікової політики є обґрунтованість підходів до її формування та безпосередній зв'язок з функціями управління. Важливою складовою є визначення ролі облікової політики як елементу, що забезпечує ефективне управління діяльністю підприємств. Аргументовано, що воєнний стан і активні бойові дії на території України мають негативний вплив на господарську діяльність підприємств.

Доведено, що головною метою бухгалтерської інформаційної системи є збір вхідних даних та формування на їх основі вторинної підсумкової інформації, яку користувачі будуть використовувати як основу для прийняття управлінських рішень. Досліджено, історичні етапи формування облікової політики. Особливу увагу приділено визначенню облікової політики, як сукупність методів, принципів, процедур, організації та ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності, що обираються суб'єктом господарювання самостійно з врахуванням особливостей його діяльності і впливають на ефективність його діяльності та знаходять своє відображення у наказі про облікову політику.

Систематизовано фактори та чинники, які мають вплив на формування облікової політики. Особливу увагу слід приділено застосуванню альтернативних способів і прийомів обліку окремих видів активів, зобов'язань, доходів, витрат і фінансових результатів, здійснення їх критичної оцінки та вибору найбільш оптимального варіанту залежно від поставлених цілей, що дозволить вирішити конкретні управлінські проблеми.

Представлено складові облікової політики та основні підходи її положень, систематизовано принципи і ключові елементи облікової політики, обґрунтовано причини зміни облікової політики в умовах воєнного стану і їх відображення в бухгалтерському обліку.

As a result of the conducted research, the most important management tool at the enterprise was determined, namely: accounting policy. It has been studied that the prerequisite for the development of an effective accounting policy is the validity of approaches to its formation and a direct connection with management functions. An important component is the determination of the role of accounting policy as an element that ensures effective management of enterprise activities. It is argued that the state of war and active hostilities on the territory of Ukraine have a negative

impact on the economic activity of enterprises. New operations have appeared and new risks of conducting activities and forming management actions have arisen.

It is proven that the main purpose of the accounting information system is to collect input data and form secondary summary information based on them, which users will use as a basis for making management decisions. The historical stages of accounting policy formation have been investigated. Particular attention is paid to the definition of accounting policy, as a set of methods, principles, procedures, organization and accounting, preparation and presentation of financial statements, which are chosen by the economic entity independently, taking into account the peculiarities of its activity and affect the efficiency of its activity and are reflected in orders on accounting policy.

Factors and factors that influence the formation of accounting policy are systematized. Particular attention should be paid to the application of alternative methods and methods of accounting for certain types of assets, liabilities, income, expenses and financial results, their critical assessment and the selection of the most optimal option depending on the set goals, which will allow solving specific management problems.

The components of the accounting policy and the main approaches of its provisions are presented, the principles and key elements of the accounting policy are systematized, the reasons for the change in the accounting policy in the conditions of martial law and their reflection in accounting are substantiated.

Ключові слова: *бухгалтерський облік, система управління, облікова політика, фактори, причини.*

Keywords: *accounting, management system, accounting policy, factors, reasons.*

Постановка проблеми. Враховуючи умови воєнного стану в яких опинилася наша країна, бухгалтерський облік, є дуже важливим для стабілізації діяльності будь якого підприємства. Для того, щоб забезпечити економічну безпеку підприємства, необхідно визначити найважливіший інструмент управління – облікову політику.

Будь-яка діяльність, здійснені операції господарств повинні бути відображені в системі бухгалтерського обліку. Передумовою такого відображення є належна його організація, що починається з формування

облікової політики суб'єкта господарювання, основною метою якої є забезпечення та надання достовірної інформації користувачам для організації ефективного використання майна та отримання максимального ефекту у результаті своєї діяльності та прийнятті управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Передумовою розроблення ефективної облікової політики є обґрунтованість підходів до її формування та безпосередній зв'язок з функціями управління. Тому важливим є визначення ролі облікової політики як елементу, що забезпечує ефективне управління діяльністю підприємств. Воєнний стан і активні бойові дії на території України мають негативний вплив на господарську діяльність підприємств. З'явилися нові операції та виникли нові ризики ведення діяльності та формуванні управлінських дій.

Теоретичні та методологічні складові економічної сутності облікової політики, нормативно-правового регулювання, особливостей формування та внесення змін до неї знаходять своє відображення у фаховій літературі і наукових дослідженнях вітчизняних науковців: Ф. Ф. Бутинця [2], М.О. Бляхарчук [1], І. Годюк [4], Т.М. Ковальчук [5], Н.Л. Правдюк [11], Н. М. Гудзенко [10], Н. І. Коваль [10], Л.В. Коваль [11], О.В. Коваль [11], О. А. Подолянчук [10], В. М. Савченко, Н. Шевчук [4] та інших. Однак, не розкрити проблемами залишається питання облікової політики як інструменту формування облікової інформації в системі управління підприємством в умовах воєнного стану.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної публікації є визначення та обґрунтування необхідності змін в обліковій політиці для формалізації методів, що використовує підприємство в системі управління для обліку воєнних подій та операцій які мають місце в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Враховуючи орієнтацію України на європейські глобалізаційні процеси, перспективним напрямком розвитку бухгалтерського обліку є встановлення порядку ведення

бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності за єдиними правилами для всіх європейських суб'єктів, що викликає потребу удосконалення не лише системи бухгалтерського обліку в Україні, але також інститутів його регулювання.

Бухгалтерський облік – це одне з головних джерел наповнювання інформаційного потоку, що надходить до керівництва. Інформація, яку він показує, необхідна для прийняття управлінських рішень.

Важливість бухгалтерського обліку обумовлена тим, що він є унікальним, єдиним у своєму роді та суспільно визнаним методичним інструментом економіко-правового узгодження економічних інтересів всіх учасників бізнесу з приводу справедливого розподілу доходів на рівні окремих суб'єктів господарювання [2; 10].

Головною метою бухгалтерської інформаційної системи є збір вхідних даних та формування на їх основі вторинної підсумкової інформації, яку користувачі будуть використовувати як основу для прийняття управлінських рішень. Система бухгалтерського обліку – це так званий механізм підготовки та відображення інформації про фінансове та майнове становище підприємства. Завдяки цій інформації всі користувачі мають уявлення про реальний стан справ на підприємстві [13].

Першим нормативним документом, що регламентував порядок документального оформлення облікової політики, стало Положення про облікову політику для компаній, акції яких розміщені на фондових ринках, розроблене у 1934 р. Комісією з цінних паперів і бірж США. Необхідність створення даного документу була викликана потребою упорядкування обліку на підприємствах після Великої депресії 1929-1933 рр. І тільки набагато пізніше, національним стандартом 1972 р. правила розробки та документального оформлення облікової політики були поширені на інші підприємства [1;11].

Офіційно поняття «облікова політика» (accounting polisy) у міжнародну облікову практику було введено Міжнародним стандартом бухгалтерського

обліку 1 «Розкриття облікової політики» у 1975 р. Відповідно до його першої редакції облікова політика визначалася як певні принципи, основи, домовленості, правила та практика, прийняті підприємством для складання та подання фінансових звітів.

У травні 2000 року був прийнятий новий Статут цієї організації, згідно з яким було скасоване індивідуальне членство, а в квітні 2001 року Комітет перейменовано в Раду з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку – International Accounting Standards Board (IASB) [10; 11].

Згідно з новим Статутом Рада з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку виконує наступні завдання, рисунок 1.

Поява поняття «облікова політика» в Україні та його офіційне закріплення, пов'язані з процесами реформування бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів. Потреба у розробці облікової політики для конкретного підприємства та створення внутрішнього розпорядчого документу про облікову політику виникла у зв'язку з введенням в дію Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в 1999року [7; 9].

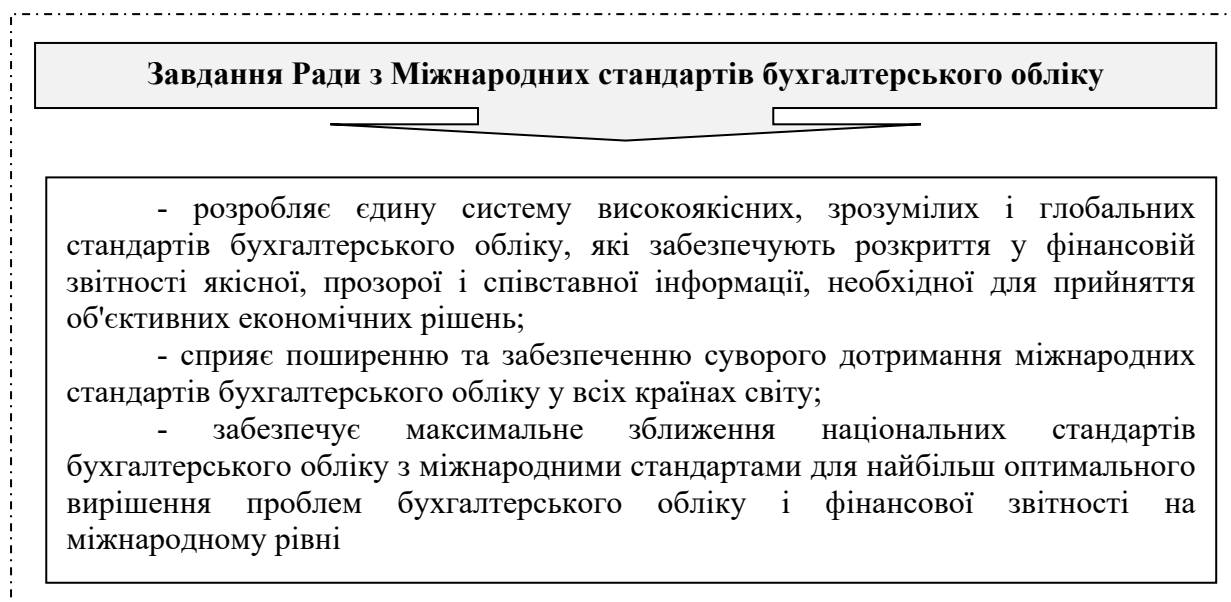

Рис. 1. Завдання Ради з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку

Джерело: систематизовано автором за [1; 9]

Зазначені нормативно-правові документи, з одного боку, визначили базові правила ведення бухгалтерського обліку, яких повинні дотримуватись усі підприємства незалежно від їх організаційно-правової форми, форми власності чи виду діяльності, а з іншого боку, вони запропонували альтернативні способи організації та ведення обліку окремих видів активів, зобов'язань, доходів, витрат і фінансових результатів, щодо яких підприємство набуло право вибору з урахуванням власних особливостей та специфіки діяльності [1; 7; 11].

Проте довгий час окремого нормативного документу, в якому б розкривались різні аспекти формування, документального оформлення та зміни облікової політики, в Україні не існувало. Лише наприкінці 2005 року у відповідь на багато численні запити практикуючих бухгалтерів з метою роз'яснення проблемних питань формування облікової політики, порядку складання та змісту Наказу про облікову політику підприємств Міністерством фінансів України було опубліковано Лист №31-34000-105/27793 від 21 грудня 2005 року «Про облікову політику». Пізніше були прийняті Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635 [1; 10].

Термін «облікова політика» законодавчо закріплений в Україні Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV та національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [7;9; 10].

Облікова політика підприємства має базуватися на чинних законах, бухгалтерських стандартах, методичних рекомендаціях, інших бухгалтерських нормативних документів та рішеннях керівництва підприємства, якщо бухгалтерські нормативні документи передбачають більше ніж один варіант обліку. Якщо чинні нормативи не передбачають правил обліку для окремих операцій, підприємство має право самостійно прописати ці правила чи методики та зафіксувати їх в обліковій політиці.

При цьому норми облікової політики не можуть підміняти чи скасовувати обов'язкові правила обліку, що їх передбачають закони, НП(С)БО, МСФЗ чи інші бухгалтерські нормативні документи [10;11].

Отже, без облікової політики підприємство не зможе правильно вести бухгалтерський облік та складати фінансову звітність. Відповідно формування такої політики – це обов'язок, а не право підприємства.

Суть облікової політики підприємства полягає в тому, що вона є не просто сукупністю способів ведення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, але й вибором методики обліку, яка надає можливість використовувати різні варіанти відображення операцій господарської діяльності в обліку залежно від цілей, поставлених управліннями [10].

Тому облікова політика – це не лише сукупність принципів, методів і процедур обліку, її функціональним призначенням є управління обліковою системою. Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур обліку, що використовуються підприємством в ролі засобу управління обліковою системою, який, залежно від поставлених управлінських цілей, дозволяє використовувати різні варіанти відображення господарської діяльності через методику обліку, обрану відповідно до умов господарювання в межах, передбачених законодавством [1; 11].

У процесі формування облікової політики потрібно відслідковувати фактори та чинники, які мають вплив на даний процес, таблиця 1. Також, варто провести переосмислення значення облікової політики в процесі управління підприємством у сучасних обставинах.

Особливу увагу слід приділити застосуванню альтернативних способів і прийомів обліку окремих видів активів, зобов'язань, доходів, витрат і фінансових результатів, здійснення їх критичної оцінки та вибору найбільш оптимального варіанту залежно від поставлених цілей, що дозволить вирішити конкретні управлінські проблеми.

Обрана підприємством облікова політика надає суттєвий вплив на величину показників собівартості продукції, прибутку, податків на прибуток,

додаткову вартість і майно, показники фінансового стану підприємства. Таким чином, облікова політика є важливим засобом формування величини основних показників діяльності підприємства, податкового планування, цінової політики.

Таблиця 1. Фактори впливу на формування облікової політики в сучасних умовах господарювання підприємств

	<i>Зовнішні фактори</i>	<i>Внутрішні фактори</i>
<i>Загальні фактори</i>	- законодавчі акти та нормативні документи з питань підприємництва, бухгалтерського обліку і оподаткування та перспективи їх змін; - загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку; - зовнішні користувачі; - система оподаткування; - склад та форми фінансової звітності; - вплив інфляційних чи дефляційних процесів; - поява нових об'єктів соціального, екологічного та інших видів обліку; - вплив на діяльність підприємства та процедур організації обліку і формування фінансової, податкової, статистичної звітності військових дій на території нашої держави*.	- форма власності та організаційно-правова форма; - стратегія фінансово-господарського розвитку; - рівень автоматизації виробничих і управлінських процесів; - організаційна структура управління, наявність структурних підрозділів і їх економічні взаємозв'язки; - масштаби діяльності підприємства; - рівень кваліфікації управлінського персоналу та працівників бухгалтерської служби; - структура бухгалтерської служби і розподіл обов'язків між обліковими працівниками; - ефективна система внутрішнього контролю; - забезпеченість новими науковими розробками та програмами; - територіальне розміщення господарства*.
<i>Специфічні фактори</i>	- державне регулювання цін; - інфраструктура ринку; - міжнародні політичні, економічні та військові відносини*.	- залежність якості продукції, що випускається, не лише від дотримання технології виробництва, але й від якості сировини; - нетривалість технологічного процесу; - залежність норм витрат сировини та виходу продукції від якості сировини; - територіальна обмеженість реалізації через малу транспортабельність готової продукції; - обмеженість терміну зберігання основних матеріально-виробничих запасів; - обмеженість терміну реалізації готової продукції та мінімум залишків нереалізованої продукції; - швидкий оборот грошових коштів; - відсутність незавершеного виробництва; - територіальне розміщення господарства*.
*запропоновано авторами		

Джерело: сформовано на основі літературних джерел [1; 10;11]

Для забезпечення достовірності інформації періодично виникає потреба у зміні облікової політики. Згідно з абзацу 5 статті 4 Закону України «Про

бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» змінити облікову політику можна лише у випадках, передбачених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), і ця зміна обов'язково повинна бути обґрунтована і розкрита у фінансовій звітності [7; 12].

Ці випадки наведено в пункті 9 НП(С)БО №6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», Листі Міністерства фінансів України «Про облікову політику» від 21.12.2005 року № 3134000-10-5/27793 та Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства [7; 10; 11]. Розглянемо основні причини зміни облікової політики, рисунок 2.

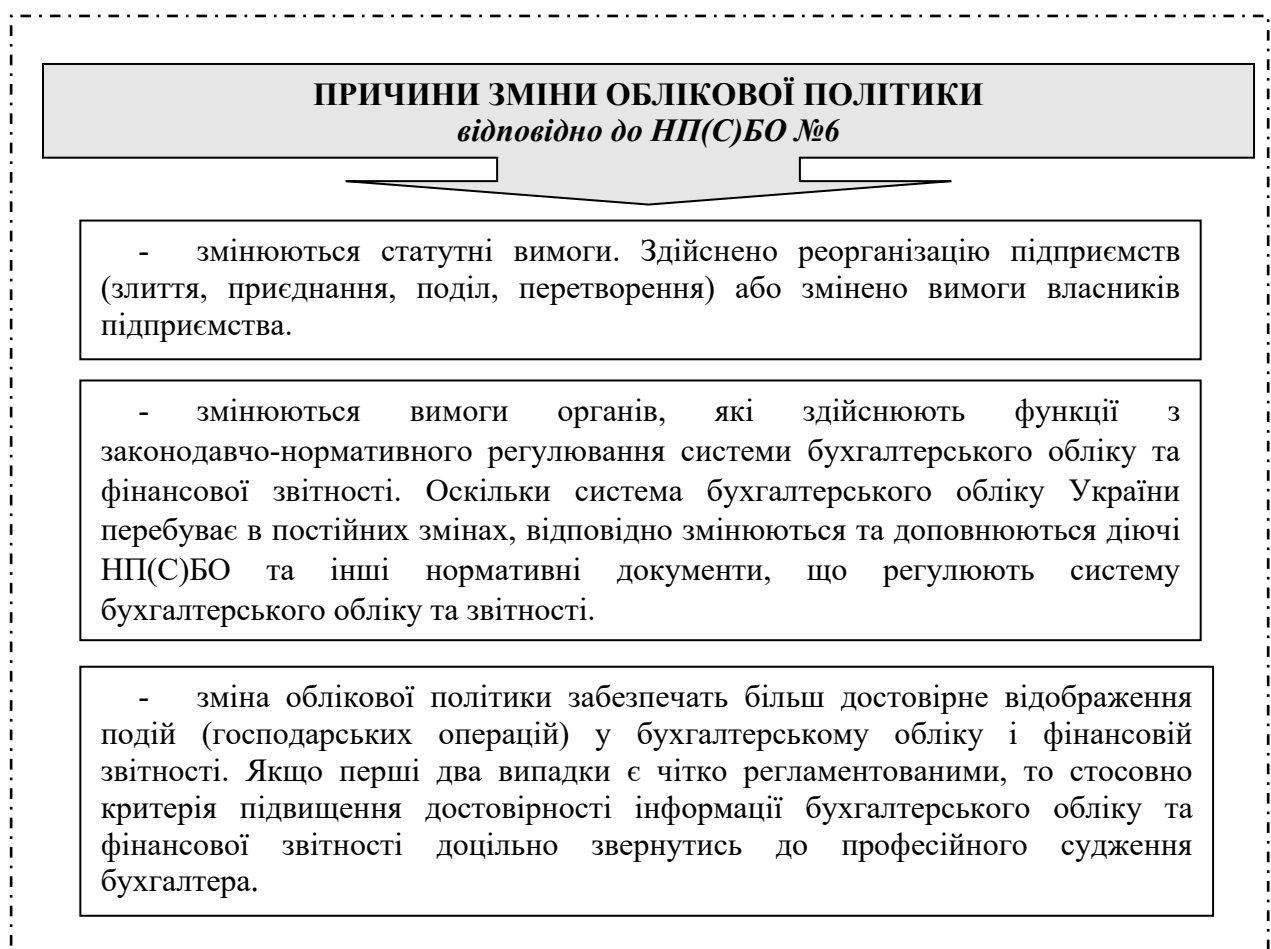

Рис. 2. Основні причини зміни облікової політики

Джерело: сформовано на основі літературних джерел [1; 7]

МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» дещо інакше передбачає зміну облікової політики, а саме суб'єкт господарювання повинен змінити облікову політику, тільки якщо зміна:

а) вимагається МСФЗ,

б) або приводить до того, що фінансова звітність надає достовірну та доречнішу інформацію про вплив операцій, інших подій чи умов на фінансовий стан, фінансові результати діяльності або грошові потоки суб'єкта господарювання [1; 4].

Відповідно вимоги щодо зміни облікової політики в разі зміни статутних вимог відсутні, оскільки можна вважати доцільнішим у випадку суттєвих змін статуту, що потягнуть за собою суттєві зміни в системі бухгалтерського обліку, створити нову облікову політику.

Воєнний стан і активні бойові дії на території України мають значний негативний вплив на господарську діяльність підприємств. З'явилися нові операції та виникли нові ризики ведення діяльності. Виникає необхідність змін в обліковій політиці для формалізації методів, що використовує підприємство для обліку таких воєнних подій та операцій [4].

Визначимо найбільш поширені події та операції, які з досвіду потребують розробки нових облікових підходів або внесення змін в облікову політику підприємства в умовах воєнного стану, рисунок 3.

Процес відображення зміни облікової політики в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності є доволі складним та вимагає високої професійної кваліфікації бухгалтера. Для початку важливо відрізнити зміну облікової політики від зміни облікової оцінки, а далі дотримуватись вимог вітчизняних та міжнародних нормативних документів. Формування облікової політики та постійне дотримання принципів послідовності та достовірності, що забезпечується внесеннями змін та доповнень до облікової політики, дозволять сформувати ефективну систему обліково-аналітичного забезпечення в управлінні підприємством [1].

Наведений перелік подій та обставин не є виключним, і зміни до облікової політики будуть індивідуальними для кожного підприємства в залежності від специфіки діяльності, обліку, організаційно-правової форми, розміру, системи оподаткування та інше. Якщо підприємство фактично застосовує нові облікові методи або процедури, їх треба належним чином

систематизувати та зазначити в обліковій політиці підприємства [4; 8].

ПОДІЇ ТА ОПЕРАЦІЇ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ РОЗРОБКИ НОВИХ ОБЛІКОВИХ ПІДХОДІВ

Операції та події, які можуть впливати на підприємство внаслідок бойових дій на території України:

- ✓ неможливість продовження діяльності або її суттєве обмеження (Going Concern Issue) внаслідок розташування активів на територіях з активними бойовими діями;
- ✓ релокація підприємства на безпечні території;
- ✓ ризик дефолту контрагентів. Законодавчі обмеження на розрахунки з контрагентами з росії та білорусі;
- ✓ знищення, втрата, знецінення та пошкодження активів унаслідок ворожих дій, обстрілів, інших несприятливих обставин;
- ✓ визначення теперішньої (дисконтованої) вартості кредитів, орендного зобов'язання, інших фінансових інструментів;
- ✓ надання допомоги на оборону;
- ✓ ускладнення з отриманням оригіналів первинних документів від контрагентів;
- ✓ розрахунки з працівниками в умовах воєнного стану.

Аспекти облікової політики, які можуть потребувати змін:

- ✓ розкриття в фінансовій звітності обмежень в безперервній діяльності.
- ✓ Облік та документальне оформлення вимушеної консервації активів; забезпечення гарантійних зобов'язань у разі неможливості виконання зобов'язань перед клієнтами в умовах воєнного стану;
- ✓ методика обліку змін в управлінській структурі, виробництві та бізнес-процесах. Облік витрат на релокацію, організацію виробництва на новому місці, тощо;
- ✓ методологія розрахунку резерву під очікувані кредитні збитки (резерву сумнівних боргів). Облік розрахунків з контрагентами з росії та білорусі. Курсові різниці;
- ✓ формалізація облікових підходів щодо втрат та знецінення активів, що були знищені/пошкоджені внаслідок війни. Проведення інвентаризації в умовах воєнного стану, фіксація втрат або пошкодження активів та їх документальне оформлення;
- ✓ «Згортання» кредитування в Україні призводить до необхідності застосування альтернативних ринкових ставок дисконтування слід належним чином формалізувати в Обліковій політиці;
- ✓ облік та документальне оформлення збору коштів / безкоштовної передачі товарів та коштів; реалізації товарів із відрахуванням частини виручки на потреби оборони;
- ✓ формалізація застосування електронного документообігу. Визначення підходу до обліку та документального оформлення витрат, розрахунків, інших операцій у разі відсутності оригіналів первинних документів;
- ✓ формалізація облікового підходу щодо оплати за час простою, нарахування відпускних та лікарняних під час простою виробництва, надання фінансової допомоги працівникам.

Рис. 3. Систематизація події та операції, які потребують розробки нових облікових підходів

Джерело: сформовано на основі літературних джерел [4; 8]

Таким чином, облікова політика, виступає одним із найважливіших інструментів управління усіма процесами, що характеризують майновий, ресурсний та фінансовий стан підприємства, дозволяє виявити скриті резерви підвищення ефективності облікової та податкової систем, правильно сформулювати і, як наслідок, оцінити бухгалтерську, фінансову, податкову та статистичну звітності підприємства.

Висновки. Як підсумок проведеного дослідження, слід зазначити, що облікова політика потрібна, щоб вибрати спосіб обліку і законними методами впливати на усі складові управління підприємством (оптимізувати податкове навантаження). Даний документ фіксує вибір підприємства у варіативних правилах ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності. Здійснювати розробку облікової політики на підприємстві необхідно стратегічно.

Облікові дані досить умовні й уміння ними маніпулювати може дозволити досягти поставлених цілей без додаткових витрат, тобто облікова політика може виступати як: - інструмент управління витратами, фінансовими результатами; - інструмент управління обсягом нарахованих податків; - інструмент практичного розв'язання суперечностей нормативних актів із бухгалтерського обліку; - інструмент уніфікації облікових процедур і зниження їх трудомісткості; - інструмент реалізації принципів НП(С)БО або МСФЗ.

Отже, ефективна управлінська діяльність підприємства неможлива без впорядкованого бухгалтерського обліку. Саме з метою узгодженої і точної реалізації облікових функцій кожним із структурних підрозділів на підприємстві складається облікова політика.

Література

1. Бляхарчук М. О. Формування облікової політики в системі управління підприємством: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). Бляхарчук Марія Олександрівна; Національного університету водного господарства та

природокористування. Р., 2016 – 305с.

2. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: підручник. Ф.Ф. Бутинець, О.П. Войналович, І.Л. Томашевська; за ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: Рута, 2006. - 528 с.

3. Бухгалтерський облік у сільському господарстві: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Облік і аудит». За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця та к.е.н., доц. М.М. Коцупатрого. Житомир: ПП «Рута», 2003 – 512 с.

4. Годнюк І., Шевчук Н. Облікова політика та її вплив на діяльність підприємства в умовах воєнного стану. *Економічні горизонти*. 2023. № 2(24). С. 110-119. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(24\).2023.281235](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(24).2023.281235).

5. Міжнародні стандарти фінансової звітності: навчальний посібник укл. М.М. Танасієва, Т.М. Ковальчук. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 224 с.

6. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». *Все про бухгалтерський облік*. 2003. № 14 (802). С. 2-4.

7. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Міністерство фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (дата звернення: 10.02.2024).

8. Облікова політика в умовах воєнного стану. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2022/12/oblikova-polityka-v-umovakh-voyennoho-stanu.html> (дата звернення: 12.02.2024).

9. План рахунків бухгалтерського обліку активів, зобов'язань і господарських операцій суб'єктів малого підприємництва затверджений Наказом Мінфіну України від 19.04.2001 р. № 186. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01> (дата звернення: 12.02.2024).

10. Подолянчук О. А, Коваль Н.І., Гудзенко Н.М. Облік в фермерських господарствах: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2019. 374 с.

11. Правдюк Н.Л., Коваль Л.В., Коваль О.В. Облікова політика підприємств: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури». 2020. – 647 с.

12. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996–ХІУ. URL: <http://ligazakon.net> (дата звернення: 08.02.2024).

13. Сімова Г.О, Свінарьова Г.Б. Місце бухгалтерського обліку в інформаційній системі управління підприємством. *Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України: Матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної конференції (10-12 листопада 2021 року)*. Одеса: Державний університет «Одеська політехніка», 2021. С. 77-79.

References

1. Bliakharchuk, M.O. (2016), “Formation of accounting policy in the enterprise management system”, Ph.D. Thesis, Economy, Natsional'nyi universytet vodnoho hospodarstva ta pryrodokorystuvannia, Rivne, Ukraine.

2. Butynets', F.F. Vojnalovych, O.P. and Tomashevs'ka, I.L. (2006), *Orhanizatsiia bukhholders'koho obliku* [Organization of accounting], Ruta, Zhytomyr, Ukraine.

3. Butynets', F.F. (2003), *Bukhhalters'kyj oblik u sil's'komu hospodarstvi* [Accounting in agriculture], Ruta, Zhytomyr, Ukraine.

4. Hodniuk, I. and Shevchuk, N. (2023), “Accounting policy and its influence on the activities of enterprises in wartime conditions”, *Ekonomichni horyzonty*, vol. 2 (24), pp. 110-119. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.2\(24\).2023.281235](https://doi.org/10.31499/2616-5236.2(24).2023.281235) .

5. Tanasiieva, M.M. Koval'chuk, T.M. (2023), *Mizhnarodni standarty finansovoi zvitnosti* [International financial reporting standards], Chernivets. nats. un-t im. Yu. Fed'kovycha, Chernivtsi, Ukraine.

6. Ministry of Finance of Ukraine (2003), Order “National regulation (standard) of accounting 1 "General requirements for financial reporting"”, *Vse pro bukhholders'kyj oblik*, vol. 14 (802), pp. 2-4.

7. Ministry of Finance of Ukraine (2023), “National provisions (standards) of accounting”, available at: <https://mof.gov.ua/uk/nacionalni-polozhennja1> (Accessed 10.02.2024).

8. KPMG (2022), “Accounting policy under martial law”, available at: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2022/12/oblikova-polityka-v-um-ovakh-voyennoho-stanu.html> (Accessed.02.2024).

9. Ministry of Finance of Ukraine (2001), Order “Chart of accounts for accounting of assets, liabilities and business operations of small business entities”, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0389-01> (Accessed 12.02.2024).

10. Podolyanchuk, O.A. Koval', N.I. and Hudzenko, N.M. (2019), *Oblik v fermers'kykh hospodarstvakh: navch. posib.* [Accounting in farms: textbook], Tsentr uchbovoyi literatury, Kyiv, Ukraine.

11. Pravdiuk, N.L. Koval', L.V. and Koval', O.V. (2020), *Oblikova polityka pidpriemstv* [Accounting policy of enterprises], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.

12. Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/996-14#Text> (Accessed 08.02.2024).

13. Simova, H.O. and Svinar'ova, H.B. (2021), “The place of accounting in the enterprise management information system”, *Oblikovo-analitychne zabezpechennia innovatsijnoi transformatsii ekonomiky Ukrainy: Materialy XV Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Accounting and analytical support for the innovative transformation of the economy of Ukraine: Materials of the 15th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference], Derzhavnyj universytet «Odes'ka politekhnika», Odesa, Ukraine, pp. 77-79.

Стаття надійшла до редакції 15.02.2024 р.